

III. ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O SÚČASNOM STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA DOTKNUTÉHO ÚZEMIA

1 CHARAKTERISTIKA PRÍRODNÉHO PROSTREDIA

1.1 GEOMORFOLOGICKÉ POMERY

Podľa geomorfologického členenia (Mazúr, Lukniš, Atlas SSR 1980) sa záujmové územie nachádza v oblasti Slovensko-moravské Karpaty, celku Považské podolie a oddielu Podmanínska pahorkatina. Reliéf má v danom území rovinatý charakter, priemerný sklon je 0-2°.

1.2 HORNINOVÉ PROSTREDIE

1.2.1 Geologická stavba

Územie je súčasťou aluviálnej nivy rieky Váh, ktorá predstavuje rovinné územie s nadmorskou výškou terénu cca 280 m n.m.

Na geologickej stavbe územia sa podieľajú horniny kvartéru a paleogénu. Kvartér je zastúpený fluviálnymi sedimentami, tvoriacimi poriečnu nivu. Jedná sa o súvrstvie rôzne zahlinených štrkov a pieskov, s pokryvnou vrstvou hlín.

Mocnosť sedimentov kvartéru je 10-12 m. V ich podloží sa nachádza súvrstvie paleogénu, charakterizované striedaním vrstiev ílovcov a siltovcov s polohami pieskovcov.

1.2.2 Inžinierskogeologická charakteristika

V zmysle regionálnej inžinierskogeologickej rajonizácie Slovenska (M. Matula, 1985) patrí záujmové územie do rajónu riečnych náplavov typu F a deluviálnych sedimentov typu D. Podľa STN 73 1001 sú jednotlivé genetické typy sedimentov kategorizované nasledovne:

- povrchové hliny - trieda F6 (typ CL)
- fluviálne piesčité štrky - trieda G1 (typ GW)
- íly a piesky - trieda F8 (typ CH).

1.2.3 Geodynamické javy

Lokalita sa nachádza v stabilnom území aluviálnej nivy; v posudzovanom území nie je dokumentovaný výskyt geodynamických javov.

Seizmicita územia

V zmysle „Mapy seizmických oblastí“ (STN 73 0036) sa lokalita nachádza v pásme, v ktorom maximálna intenzita seizmických otrasov nepresiahne hodnotu 7 ° stupnice makroseizmickej intenzity MSK-64.

1.2.4 Radónové riziko

Podľa existujúcich podkladov (Uranpres, 1997) sa územie mesta Považská Bystrica nachádza v zóne nízkeho radónového rizika.

1.2.5 Ložiská nerastných surovín

V riešenom území, ani v jeho okolí nie sú evidované žiadne ložiská nerastných surovín, alebo stavebných surovín.

1.3 KLIMATICKÉ POMERY

Podľa klimatického členenia Slovenska (Atlas krajiny SR, 2002) patrí územie do mierne teplej klimatickej oblasti, okrsku M5, mierne teplého, vlhkého, s chladnou až studenou zimou, kotlinového typu.

Základná klimatická charakteristika:

- priemerná ročná teplota 8,0-8,5 °C
- priemerná teplota v januári -2,9 °C
- priemerná teplota v júli 17,4 °C
- počet mrazových dní 120-125
- relatívna vlhkosť vzduchu v jarnom období (najnižšia) 73-74 %
- relatívna vlhkosť vzduchu v zimnom období (najvyššia) 85-87 %
- počet dní s búrkou 30
- počet dní s hmlou 70-80
- priemerný ročný zrážkový úhrn 750 mm
- prevažujúci smer vetra SV a JZ
- bezvetrie 30-40 % častosti
- čerstvý až silný vietor 6 a viac m/s 6 % častosti.

1.4 VODA

1.4.1 Povrchové vody

Záujmové územie patrí do povodia Váhu, ktorý preteká cca 200 m východne od záujmového územia.

Povodie spadá do vrchovinnno-nízinnej oblasti s dažďovo-snehovým režimom odtoku, s maximálnymi prietokmi v marci a minimálnymi v septembri. Prírodný režim Váhu je silno ovplyvňovaný systémom vodných nádrží na hornom toku Váhu. Súbežne s riekou Váh je vybudovaný Hričovský kanál.

Tab.1 Základné hydrologické charakteristiky rieky Váh

Profil	Špec. odtok l/s/km ²	Q ₂₇₀ m ³ /s	Q ₂₇₀ m ³ /s	Q ₃₅₅ m ³ /s	Q ₃₆₄ m ³ /s	Q _A m ³ /s	Q ₁ m ³ /s	Q ₅ m ³ /s	Q ₂₀ m ³ /s	Q ₁₀₀ m ³ /s
nad Domanižankou	16,76		30,0	23,4			1640	2100	2400	2630
Púchov	-	55 36	31,63	-	131,8	840	-	-	-	-

1.4.2 Podzemné vody

Na kvartérne sedimenty sa viaže horizont podzemných vôd, ktoré sú v hydraulickej spojitosti s vodným tokom. Na ich dotácii sa okrem brehovej infiltrácie pri vysokých stavoch podieľajú zrážky a prestup podzemných vôd zo svahov tvoriaceho západné a juhozápadné ohraničenie poriečnej nivy. Hladina podzemnej vody sa nachádza v hĺbke cca 3-5 m. Generálny smer prúdenia podzemnej vody je JV-SZ. Priepustnosť kvartérnych štrkov sa pohybuje v rozsahu hodnôt koeficienta filtrácie $1 \cdot 10^{-3}$ - $1 \cdot 10^{-4}$ m/s.

V podloží sedimentov kvartéru sa nachádza súvrstvie paleogénu, ktoré sa vzhľadom na jeho litologický obsah považuje ako celok za relatívne nepriepustné. Striedanie nepriepustných vrstiev ílovcov a siltovcov s priepustnými polohami pieskovcov zabraňuje výraznejším akumuláciám podzemných vôd v tomto podložnom komplexe.

1.4.3 Minerálne a termálne vody

V riešenom území ani v jeho okolí nie sú registrované ani evidované zdroje minerálnych alebo termálnych vôd, ani ich ochranné pásma.

1.4.4 Vodohospodársky chránené územia

Okres Považská Bystrica patrí k okresom s najväčšou rozlohou (90 %) vodohospodársky významných oblastí. K riešenému územiu sa z južnej strany (ľavá strana Váhu) primkyna chránená vodohospodárska oblasť (CHVO) Strážovské vrchy a zo severnej (pravá strana Váhu) CHVO Beskydy a Javorníky. Záujmové územie je mimo uvedených oblastí.

1.5 PÔDA

Medzi pôdnymi typmi sa uplatňujú kambizeme modálne a kultizemné nasýtené zo zvetralín silikátovo-karbonátových hornín a vápencov. Na nive Váhu a jeho prítokoch výrazne prevládajú pôdy kategórie kvality 6 (v zmysle zákona č.220/2004 Z.z.), pretože aj keď sú to pôdy na rovine, obsahujú väčšinou veľa štrku a majú stredne hlboký až plytký profil.

1.6 BIOTA

1.6.1 Flóra a vegetácia

Na základe fytogeografického členenia Slovenska (Atlas SSR, 1980) riešené územie patrí do oblasti Západokarpatskej flóry (Carpaticum occidentale) a nachádza sa na rozhraní okresov Západobeskydské Karpaty (severná časť) a Strážovské a Súľovské vrchy (južná časť).

Súčasný stav vegetácie oproti potenciálnej vegetácii dotknutého územia je výrazne pozmenený. Pôvodná vegetácia bola z rôznych dôvodov odstránená napr. výstavbou budov a komunikácií a nahradená sekundárnymi spoločenstvami, resp. ruderálnymi a antropogénne degradovanými rastlinnými spoločenstvami.

Pôvodné rastlinné spoločenstvá sa zachovali len ostrovčekovite a v refúgiách mimo riešeného územia a v súčasnosti plnia významné krajinné-ekologické a stabilizačné funkcie v krajine.

Pozemok tvorí typická priemyselná zástavba, zeleň vyplňa priestory medzi objektmi a komunikáciami.

1.6.2 Fauna

Zloženie fauny širšieho riešeného územia je výsledkom pôsobenia zložitého komplexu prírodných činiteľov a zásahov človeka. Vzhľadom na konfiguráciu terénu, v kontexte s lokálnymi podmienkami, výraznou prevahou urbanizovanej zastavanej krajiny, je súčasná fauna čo sa týka diverzity chudobná. V širšom riešenom území sa uplatňujú druhy od nížinných až po horské druhy.

V mieste lokalizácie výrobného závodu je charakter živočíšnych spoločenstiev typický mestský s výraznou prevahou synantropných druhov s nízkou druhovou diverzitou a abundanciou. Ich výskyt je viazaný na mestskú a záhradnú zeleň, plevelné plochy, areály podnikov a budov. Okrajovo do riešenej lokality zasahujú druhy viazané na poľnohospodársku kultúrnu krajinu (druhy poľných monokultúr). K najbežnejším druhom patria zástupcovia spevavcov - lastovičky, sýkorky, drozdy, trasochvost biely, vrabec domový a žltouchvost domový, z cicavcov najmä drobné zemné cicavce.

1.6.3 Prvky územného systému ekologickej stability

Najbližší významný prvok ÚSES tvorí nadregionálny hydrický biokoridor rieky Váh vzdialený cca 200 m od posudzovanej lokality. Iné prvky ÚSES sa v blízkosti posudzovanej stavby nenachádzajú.

1.7 CHRÁNENÉ ÚZEMIA

1.7.1 Územná ochrana prírody

Do riešeného územia nezasahujú žiadne chránené územia, resp. ochranné pásma. V zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny tu platí I. stupeň ochrany.

1.7.2 Druhová ochrana prírody

V záujmovom území nie je dokumentovaný výskyt chránených druhov rastlín ani živočíchov.

1.7.3 Chránené stromy

V posudzovanom území sa nenachádza žiadny chránený strom.

2 KRAJINA

Riešené územie sa nachádza v severozápadnej časti mesta Považská Bystrica, v rámci priemyselného areálu bývalých Považských strojární. Areál Bonfiglioli je ohraničený zo severu, západu a juhu objektmi priemyselnej výroby, východnú hranicu tvorí cesta do obce Milochovej a železničná trať.

Prvky prírodného charakteru zastupuje rieka Váh, ktorá preteká za železničnou traťou a lesný komplex na svahoch, ktoré tvoria juhozápadné a západné ohraničenie nivy Váhu a samotného priemyselného areálu.

Najbližšia obytná zóna sa nachádza za riekou Váh a Hričovským kanálom, tvorí ju zástavba vidieckeho typu miestnej časti Orlové.

3 OBYVATEĽSTVO, JEHO AKTIVITY, INFRAŠTRUKTÚRA A KULTÚRNOHISTORICKÉ HODNOTY ÚZEMIA

3.1 OBYVATEĽSTVO

V Považskej Bystrici žije cca 43 000 obyvateľov. V blízkom okolí výrobného závodu sa obydľia nenachádzajú. Najbližšiu obytnú zónu tvorí zástavba mestskej časti Orlové, ktorá sa nachádza za riekou Váh, vo vzdialenosti cca 450 m. Sídliisko Považskej Bystrice pri stanici sa nachádza vo vzdialenosti takmer 1 km (obr. 2).

Tab. 2 Počet obyvateľov

	Počet obyvateľov	Muži %	Priem. vek	Ženy %	Priem. vek
Považská Bystrica	42 899	48,6%	34,6	51,4%	36,8
Z toho mestskej časti					
Považská Teplá	1452	48,2%	37,8	51,8%	41,7
Milochov	788	49,5%	37,2	50,5%	41,8
Podmanín	590	50,2%	33,8	49,8%	35,1
Zemiansky Kvášov	234	49,6%	36,3	50,4%	40,3
Horný Moštenec	592	52,0%	34,1	48,0%	38,2
Dolný Moštenec	707	51,8%	36	48,2%	38,2
Orlové	665	51,0%	40,9	49,0%	44,5
Považské Podhradie	841	48,5%	38,2	51,5%	40,7
Šebešťanová	573	49,0%	38	51,0%	41,3
Praznov	657	50,8%	35,3	49,2%	39,2
Podvažie	558	47,7%	35,8	52,3%	38,2

www.povazska-bystrica.sk

Ekonomická aktivita

Podmienky zamestnanosti obyvateľov širšieho okolia vytvára samotné okresné mesto Považská Bystrica, kde pracuje prevažná časť ekonomicky aktívnej časti obyvateľstva. V úrovni ekonomickej aktivity sa výrazne prejavujú väzby na hospodársku základňu ďalších miest, najmä na Púchov, Žilinu, Dubnicu a Trenčín.

Obyvatelia mesta sú zamestnaní predovšetkým v priemysle a službách. K decembru 2006 bolo v okrese 30 760 ekonomicky aktívnych obyvateľov, miera evidovanej

nezamestnanosti dosahovala 6,29 % a disponibilný počet nezamestnaných dosahoval 1 935 obyvateľov (www.infostat.sk).

3.2 SÍDLA

Územie mesta Považská Bystrica o rozlohe 89,49 km² sa rozprestiera v údolí Javorníkov, Strážovskej hornatiny a Bielych Karpát, cez ktoré preteká rieka Váh, čo vytvára krásnu prírodnú scenériu.

Považská Bystrica je okresným mestom. Je centrom regiónu a sídlom okresných úradov. Charakter sídla je priemyselno-službovo-poľnohospodársky. Sídlo pôsobí polarizačne aj aglomerizačne na okolité obce a vytvára sústavu vzájomne prepojených sídelných uzlov. Zástavba mestskej aglomerácie je značne rozmanitá. Nachádzajú sa tu objekty hromadnej bytovej zástavby i rodinných domov. Urbanistické hodnoty mesta spočívajú v celkovej pôdorysnej osnove mesta, najmä jeho jadra. Mesto má predpoklady pre ďalší rozvoj predovšetkým svojou polohou, vhodnou demografickou skladbou, sústreďovaním školstva, kultúry a podnikateľských aktivít regionálneho významu, svojimi výrobnými kapacitami a pod.

Považská Bystrica je sídlom mnohých orgánov štátnej správy, spoločenských organizácií, 7 bánk. V meste pôsobí viacero materských škôl, 10 základných škôl a osobitná internátna škola, 2 stredné odborné učilištia, gymnázium a 4 stredné odborné školy.

3.3 PRIEMYSEL

Dominantné postavenie v meste má strojárka výroba reprezentovaná podnikmi pôsobiacimi v areáli zaniknutých Považských strojární. Navrhovaný výrobný závod je súčasťou tohto areálu.

3.4 SLUŽBY

Mesto Považská Bystrica je vybavené širokou škálou zariadení lokálneho, mestského, okresného, regionálneho významu v oblasti školstva, zdravotníctva, kultúry, telovýchovy a športu, sociálnej starostlivosti, ako aj zariadení obchodu a služieb. Základná vybavenosť je vyhovujúca.

Pre potreby obyvateľstva slúži viac ako 60 predajní nepotravinového tovaru, 6 obchodných domov a nákupných stredísk, 40 zariadení pohostinského typu, 6 hotelov s kapacitou viac ako 500 miest a 2 autokempingy.

Rýchlo sa rozvíjajú také druhy veľkoobchodu, maloobchodu a služieb, ktoré pokrývajú denné potreby občanov. Zároveň je však možné konštatovať, že aj v komerčnej sfére ešte chýba nákladnejšia a kvalitnejšia vybavenosť, napr. ubytovacie a stravovacie zariadenia vyššieho štandardu, kryté športové a relaxačné zariadenia, náročnejšie areály športu a zotavenia.

Sféru služieb v širšom okolí priemyselného areálu zastupujú autobusová a železničná stanica.

3.5 POĽNOHOSPODÁRSTVO A LESNÉ HOSPODÁRSTVO

Do záujmového územia poľnohospodárske a lesohospodárske aktivity nezasahujú.

3.6 INFRAŠTRUKTÚRA

V území sú vybudované všetky potrebné siete, na ktoré je výrobný závod Bonfiglioli napojený.

3.7 DOPRAVA

Cestná doprava

Hlavnou dopravnou tepnou územia je cesta I/61, ktorá je súčasťou západno-východného prepojenia Slovenska. Cesta I/61 sa priamo v centre Považskej Bystrice križuje s cestou II/517 do Rajca, na ktorú sa napája cesta II/ 507 z Púchova do Bytče.

V súčasnosti sa pripravuje výstavba diaľnice D1, ktorá by mala v tzv. mestskom variante prechádzať cca 1,5 km juhovýchodne od areálu. Pripojenie na diaľnicu bude možné v križovatke Centrum, situovanej medzi Váhom a Hričovským kanálom.

Autobusová doprava

Nedaleká stanica SAD má prevádzkovú budovu (výdajňa cestovných lístkov, vestibul, predajňa potravín, drobné služby) a 5 krytých nástupíšť. Pred budovou je 7 zástaviek mestskej dopravy.

Železničná doprava

Cez mesto Považská Bystrica prechádza hlavná dvojkoľajná elektrifikovaná trať č. 120 (Bratislava - Žilina). Trasa vedie východným okrajom priemyselného areálu.

3.8 REKREÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

V blízkosti posudzovaného závodu sa objekty rekreácie nenachádzajú. Na juhovýchodnom okraji priemyselnej zóny sa nachádza športovo-rekreačný komplex zložený z tenisových kurtov, zimného štadióna a futbalového štadióna.

Horské oblasti Javorníkov a Strážovských vrchov majú výborné podmienky pre celoročnú rekreáciu.

3.9 KULTÚRNOHISTORICKÉ HODNOTY ÚZEMIA

V okolí navrhovanej činnosti sa nevyskytujú žiadne kultúrno-historické pamiatky.

3.10 ARCHEOLOGICKÉ LOKALITY ÚZEMIA

V záujmovom území nie sú známe archeologické lokality.

4 SÚČASNÝ STAV KVALITY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

4.1 OVZDUŠIE

Stav ovzdušia v posudzovanom území je ovplyvnený existujúcimi veľkými, strednými a malými zdrojmi znečistenia ovzdušia, automobilovou dopravou, ale aj prenosmi emisií zo vzdialených zdrojov.

Tab. 3 Produkcia emisií vybraných zneč. látok zo stacionárnych zdrojov v okrese Pov. Bystrica

Znečisťujúca látka	Množstvo znečisťujúcich látok v t/rok					
	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Tuhé znečisťujúce látky	29,08	18,711	20,311	27,333	25,663	10,166
Oxidy síry ako SO ₂	365,251	183,884	137,372	139,442	108,325	167,173
Oxidy dusíka ako NO ₂	150,071	133,334	116,13	115,883	100,731	159,704
Oxid uhoľnatý	121,925	159,687	91,445	119,669	97,639	284,232
Organické látky - TOC	26,739	29,974	32,409	29,579	31,903	27,163
HF	0,007	0,014	0,015	0,01	0,012	0,021
amoniak	0,231	1,191	76,186	57,626	24,703	23,913
HCl	0,127	0,19	0,248	1,724	2,036	3,063

Zdroj: www.air.sk

Z hľadiska dlhodobého vývoja imisnej situácie možno na základe pravidelného monitoringu konštatovať, že množstvo prášneho spádu v meste Považská Bystrica sa postupne znižuje. Súvisí to so znižovaním objemu priemyselnej výroby i zlepšovaním výrobných technológií. Na druhej strane, podľa údajov NEIS je možné konštatovať nárast produkcie oxidu uhoľnatého.

4.2 HLUK

Zdrojom hluku v posudzovanom území je predovšetkým automobilová doprava na mestských komunikáciách a železničná doprava na trati č.120.

V okolí priemyselného areálu sa prejavujú aj stacionárne zdroje hluku, ktoré reprezentujú rôzne zariadenia vzduchotechniky (ventilátory), kotolne, kompresorovne a pod.

4.3 POVRCHOVÉ VODY

Stupeň znečistenia v rieke Váh, dokumentovaný nasledovnou tabuľkou. Na znečisťovaní sa podieľa predovšetkým priemysel a osídlenie vypúšťaním komunálnych vôd v hornej časti povodia.

Tab. 4 Kvalita povrchových vôd Váhu vo vybraných profiloch

Profil	Ukazovatele podľa STN 75 7221				
	A	B	C	D	E
pod VN Hričov	III	II	IV	III	IV
Púchov	IV	II	II	III	III

Vysvetlivky : A - ukazovatele kyslíkového režimu
B - základné chemické ukazovatele
C - doplňujúce chemické ukazovatele

E - biologické a mikrobiol. ukazovatele
I - najnižší stupeň znečistenia
V - najvyšší stupeň znečistenia

D - ťažké kovy

4.4 HORNINOVÉ PROSTREDIE A PODZEMNÉ VODY

Lokalita je súčasťou priemyselnej zóny, kde v dôsledku strojárenskej činnosti možno očakávať kontamináciu horninového prostredia a podzemných vôd rôznymi znečisťujúcimi látkami. Dominujúcou je kontaminácia podzemných vôd chlórovanými uhľovodíkmi (trichlóretylén, tetrachlóretylén), ktorá bola zistená na viacerých miestach priemyselného areálu.

4.5 RASTLINSTVO A ŽIVOČÍŠTVO

Už sám charakter územia vysoká zastavanosť, existencia líniových dopravných koridorov a iné prejavy antropogénnych aktivít nedávajú predpoklad existencie územne kvalitnej bioty. Rastlinstvo a živočíšstvo je vytlačené do miest s menšou degradáciou pôvodných biotopov viažucich sa k vodným tokom, resp. do oblastí lesov.

4.6 ZDRAVOTNÝ STAV OBYVATEĽSTVA A CELKOVÁ KVALITA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA PRE ČLOVEKA

Syntetickým ukazovateľom úrovne životných podmienok obyvateľstva a úmrtnostných pomerov je stredná dĺžka života, t.j. nádej na dožitie. Po roku 1991 pokles celkovej úmrtnosti, ale najmä dojčenskej a novorodeneckej sa prejavil v predĺžení strednej dĺžky života pri narodení. Nádej na dožitie pri narodení u mužov v roku 2000 dosiahla 69,1 roka a u žien prekročila už hranicu 77,2 rokov.

V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi sa stredná dĺžka života pri narodení u mužov aj žien mierne zvýšila. Napriek uvedenému vývoju v poslednom období, úroveň úmrtnosti obyvateľstva, najmä u mužov v strednom veku zostáva naďalej celospoločenským problémom.

Úmrtnosť v meste Považská Bystrica je menšia ako v okrese i v SR. Príčiny úmrtnosti sú rôzneho charakteru. Prvou príčinou sú zlé životné a pracovné podmienky. Predčasné úmrtia predstavujú choroby nádorového charakteru, srdcovo-cievne choroby a choroby dýchacích ciest. V posledných rokoch je znepokojujúci stav vo výskyte astmatických ochorení detskej populácie. Pre ilustráciu uvádzame v tabuľke porovnanie priemerných hodnôt príčin úmrtnosti s niektorými blízkymi okresmi (podľa starého územného členenia).

Tab. 5 Počet ochorení na 100 000 obyvateľov v r. 1995

Okres	choroby dýchacej sústavy	nádorové ochorenia
Trenčín	44,65	178,60
Považská Bystrica	81,92	179,98
Žilina	67,42	213,06
Prievidza	41,10	185,65
SR	67,92	206,48

Zdroj: Zdravotnícka ročenka SR, r. 1996

Z údajov v tabuľke je zrejmé, že situácia je v okrese Považská Bystrica vo výskyte nádorových ochorení lepšia ako je celoslovenský priemer. Horšia je situácia v ochoreniach dýchacej sústavy, kde je tento priemer prekročený.